

VSB_

VERKFRÆÐISTOFA

Valkostagreiningar í samgöngum

Lilja G. Karlsdóttir lilja@vsb.is

5.júní 2025

Ferli innviðaverkefna

Verkefnaferli

- 8. Rekstur
- 7. Framkvæmdir
- 6. Verkhönnun
- 5. Forhönnun
- 4. Frumdrög

Verkefnavinnan

- 3. Fýsileikagreining
- 2. Valkostagreining
- 1. Stefnumótun

Undirbúningurinn

Ferli innviðaverkefna

Verkefnaferli

Skipulag /leyfi

- 8. Rekstur
- 7. Framkvæmdir
- 6. Verkhönnun
- 5. Forhönnun
- 4. Frumdrög

- Framkvæmdaleyfi
- C. Deiliskipulag

Verkefnavinnan

- 3. Fýsileikagreining
- 2. Valkostagreining
- 1. Stefnumótun

- B. Aðalskipulag

- A. Svæðisskipulag

Undirbúningurinn

Ferli innviðaverkefna

Verkefnaferli

Skipulag /leyfi

- 8. Rekstur
- 7. Framkvæmdir
- 6. Verkhönnun
- 5. Forhönnun
- 4. Frumdrög

- Framkvæmdaleyfi
- C. Deiliskipulag

Verkefnavinnan

- 3. Fýsileikagreining
- 2. Valkostagreining
- 1. Stefnumótun

- B. Aðalskipulag

- A. Svæðisskipulag

Umhverfismat

Undirbúningurinn

Undirbúningi ábótavant

Verkefnaferli

Skipulag /leyfi

- 8. Rekstur
- 7. Framkvæmdir
- 6. Verkhönnun
- 5. Forhönnun
- 4. Frumdrög

- Framkvæmdaleyfi
- C. Deiliskipulag

Verkefnavinnan

- 3. Fýsileikagreining
- 2. Valkostagreining
- 1. Stefnumótun

B. Aðalskipulag

A. Svæðisskipulag

Umhverfismat

Undirbúningurinn

Verkefnið verður brotkennt og kemst ekki „upp úr jörðinni“
Verður aldrei alvöru verkefni heldur bara hugmynd

Optimism bias / bjartsýnisskekkja

Verkefnaferli

Skipulag /leyfi

8. Rekstur

7. Framkvæmdir

6. Verkhönnun

5. Forhönnun

4. Frumdrög

Framkvæmdaleyfi

C. Deiliskipulag

Verkefnavinnan

B. Aðalskipulag

Umhverfismat

3. Fýsileikagreining

2. Valkostagreining

1. Stefnumótun

A. Svæðisskipulag

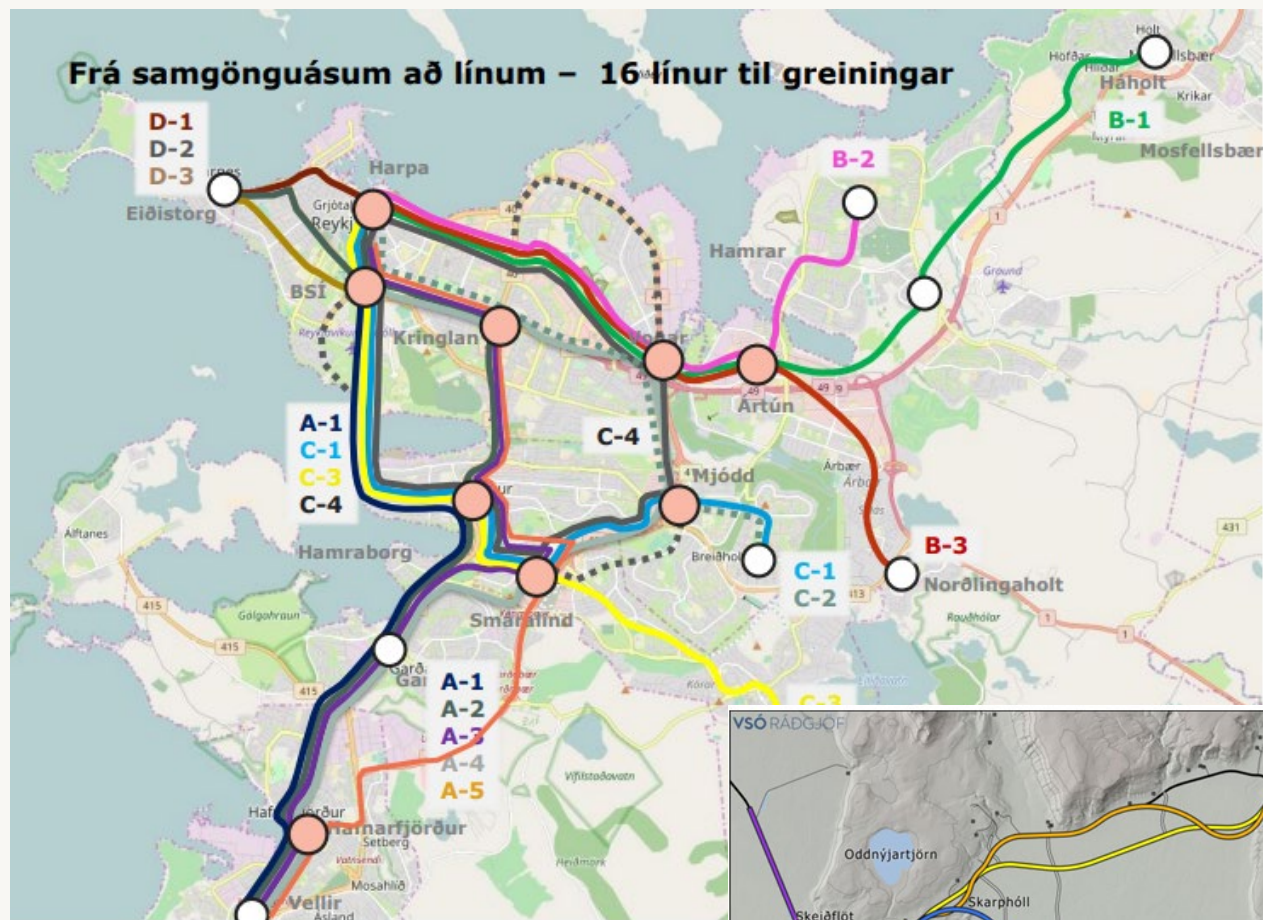
Undirbúningurinn

Búið að ákveða einn valkost án þess að skoða og greina aðra valkosti.
Verkefni komast stundum á frumdragastig en stranda síðan í formlegum ferlum (umhverfismat, samráð við íbúa, skipulag ofl).
Stundum komast svona verkefni reyndar alla leið í framkvæmd en þá þarf mjög mikinn pólitískan þrýsting.

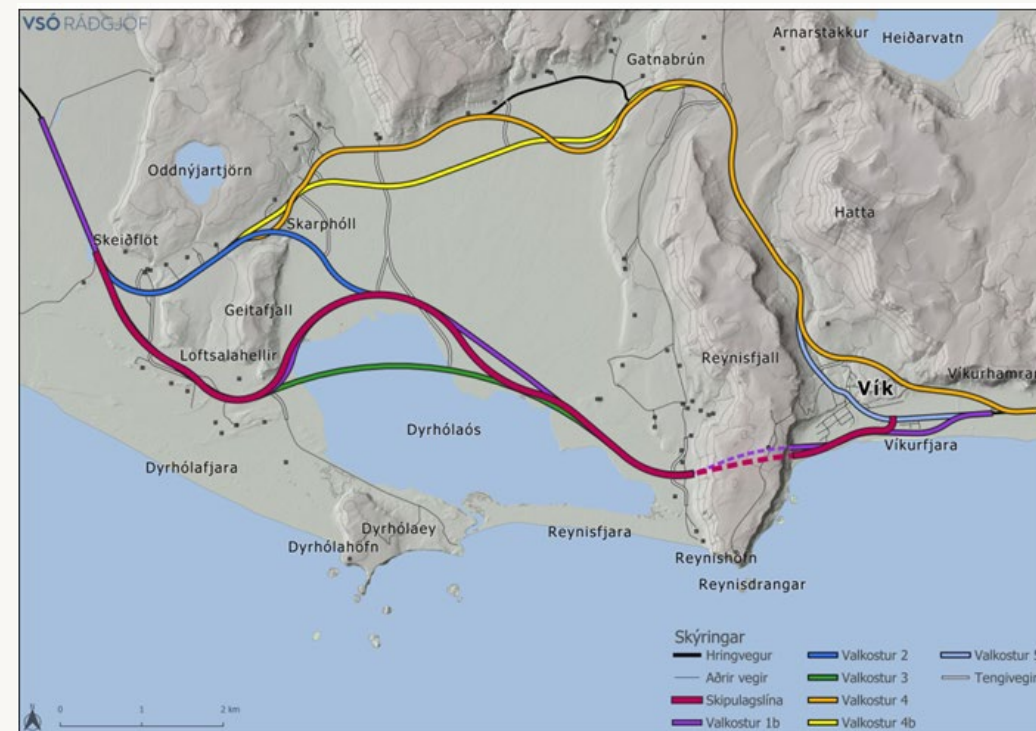

Það eru alltaf mismunandi valkostir

- Nýr vegur eða nýjir innviðir eru ekki einu valkostirnir
- Óbreytt ástand er líka valkostur
- Uppfærsla á núverandi innviðum er líka valkostur
- Hvernig er hægt að meta marga valkosti?

Í hvaða flughæð erum við?

Mynd 3.1 Valkostir sem eru til skoðunar í umhverfismati.

Dæmi– frá hárrí flughæð og niður

Spurning: Hvernig ætlum við að þróast sem höfuðborgarsvæði til ársins 2040 ?

**A – Vöxtur út á við 60%,
inn á við 40%
Óbreytt ferðamynstur**

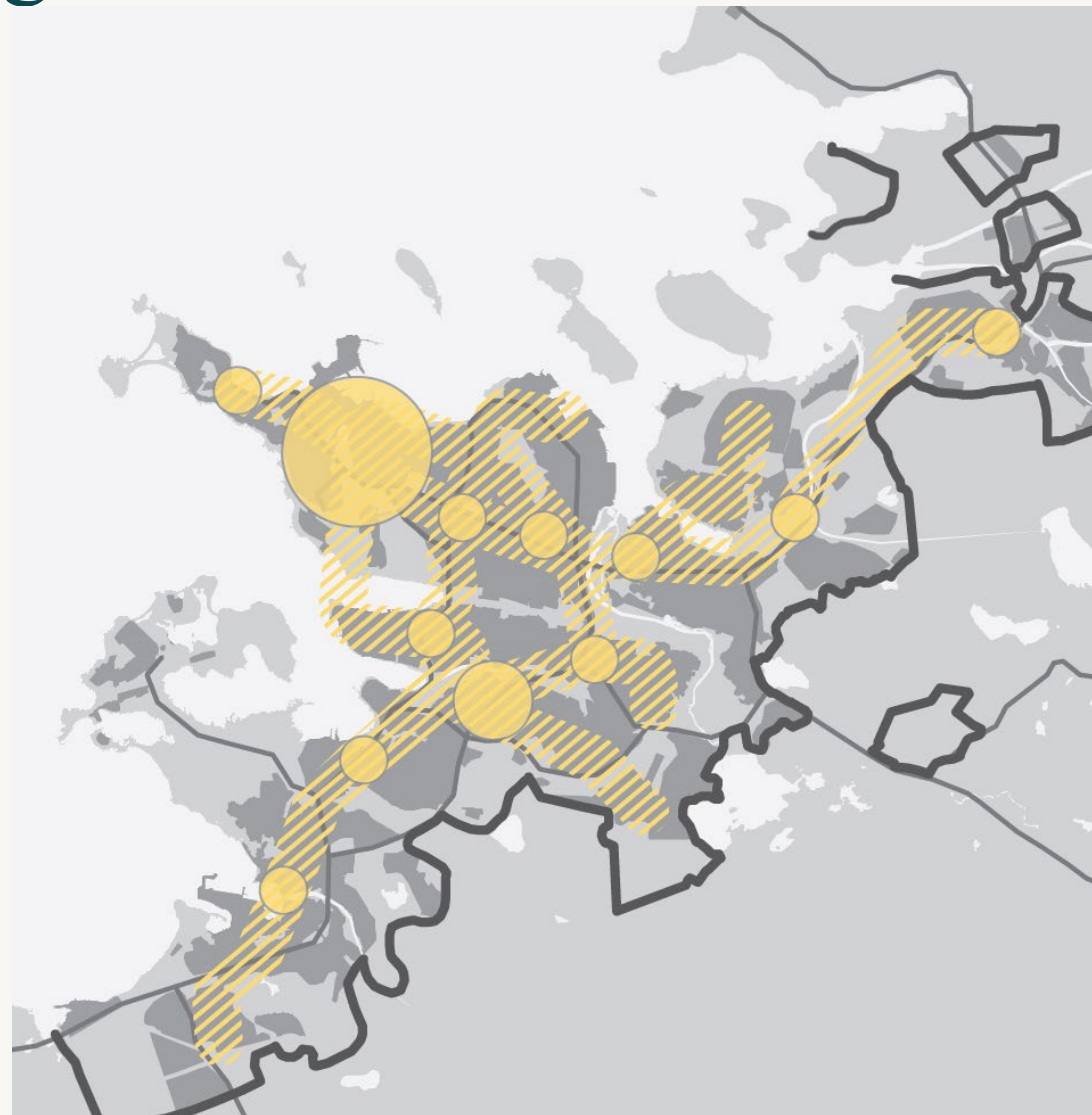
**B – Vöxtur út á við 15%,
inn á við 85%
Viðsnúningur í
ferðamynstri**

**C – Vöxtur inn á við 100%
„Bylting“ í ferðamynstri**

Dæmi– frá hárrí flughæð og niður

Spurning: Hvernig tengjum við kjarna á höfuðborgarsvæðinu saman?

Dæmi– frá hárrí flughæð og niður

Spurning: Hvaða leiðir?

Dæmi– frá hárrí flughæð og niður

Spurning: Strætó, BRT eða Léttlest?

Dæmi frá hárrí flughæð og niður

Spurning: Í miðjunini, hægri kanti eða vinstri kanti?

Hvar eiga stöðvar að vera?

Alls um 80 valkostir !!

Valkostagreining- Multi Criteria Analysis

Valkostagreining

Dæmi um valkostagreiningu í Bergen í Noregi (Multi Criteria Analysis)

	1	S	2-A	2-B	3-A	3-B	3-C	4	5	6A	6B
Bosatte indenfor 400 m/ linjekm Ekskl. forudgående etaper, højvækst (Terskelverdi: 2.000)	1.300	8.700	2.800	800*	4.600	600*	800*	1.500	1.500	1.200	1.100
Passagerer pr. hverdag pr. linjekm. Høj vækst (Terskelverdi: lav=2.000 høj=3.500)	3.600	4.400	4.800	1.100	5.900	1.700	2.100	3.500	3.900	1.200	1.300
Rejselængde og konkurrence mod bil	+++++	+	++	++	0	+	+	+++	++++	+	+
Reisetid	+++++	++	0	++	0	0	0	0	++	--	--
Regularitetspotentiale	++	++	+	++	++	++	++	++	++	++	++
Frekvens	+++++	+++++	0	++	++	+++	+++	0	+++	+	++
Sammenhæng i nettet (byttebehov og rejsemulighed)	+++++	++	--	+	--	+	+	+	++	-	-
Robusthed i nettet	++++	0	++++	++++	++++	0	0	++++	++++	0	0
Besparelsespotentiale bus	(++)	0	+++++	++	++	+	+	++++	+++++	+++	++
Driftsforhold for bybane	0	0	++	++++	++	++	++	++	++	++	++

Dæmi um leiðbeiningar

Statens vegvesen
Norwegian Public Roads Administration

Impact assessment of road transport projects

SUMMARY

Manual for samfundsøkonomisk analyse på transportområdet

Anvendt metode og praksis i Transportministeriet

Marts 2015

UK Government

Infrastructure
and Projects
Authority

Infrastructure Business Case: International Guidance

February 2022